

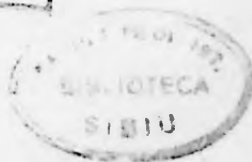
BIBLIOTECA ISTORICĂ

V

RĂSCOALA GRĂNICERILOR DE LA 1866

V. MIHORDEA

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
- SIBIU -
INVENTARIAT 1999

6 MAI 1965

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMINE
1958

Bibl. Inst. de inv. superior Sibiu
INV. Nr. 11761 1977

6 MAR 1950

INDICELE CRONOLOGIC AL DOCUMENTELOR

1864

1

Brăila, 26 septembrie/8 octombrie. Prefectura Brăila cere Ministerului de Interne instrucțiuni.

1865

2

Poiana, 6/18 martie. Delegatul clăcașilor din comuna Poiana reclamă Ministerului de Interne pe colegii lui din comisia de plasă.

3

Predeal, 25 iunie/7 iulie. Raportul comandantului punctului Predeal, adresat Ministerului de Război.

4

[Craiova, 29 august/10 septembrie]. Țăranii din Cetatea Dolj, către Ministerul de Interne.

5

[Craiova, 29 august/10 septembrie]. Obștea comunei Cetatea reclamă Domnitorului contra proprietarului Dimitrie Haralambie.

6

Craiova, 29 august/10 septembrie. Procuratorii țăranilor din Cetate excluși de pe listele de improprietărire se plâng domnitorului.

7

București, 11/23 septembrie. Ministerul de Război către Ministerul de Interne.

8

[București, 16/28 septembrie]. Gheorghe Magheru, procuratorul proprietarului moșiei Cetatea-Dolj, cere Ministerului de Interne să dispună amânarea procesului.

9

Craiova, 20 septembrie/2 octombrie. Raportul Prefectului de Dolj către Ministerul de Interne.

10

București, 23 septembrie/5 octombrie. Ministerul de Război trimite Ministerului de Interne raportul comandantului grănicerilor de la Turnu-Măgurele.

11

București, 5/17 octombrie. Ministrul de Interne, agricultură și lucrări publice, către domnitor.

12

Brăila, 6/18 noiembrie. Prefectura județului Brăila către Ministerul de Interne.

13

București, 12/24 noiembrie. Ministerul de Război face cunoscut Ministerului de Interne plingerea unor țărani.

14

Calafat, 13/25 noiembrie. Delegatul comunei Poiana către Ministerul de Interne.

15

Calafat, 5/17 decembrie. Locuitorii din comuna Ciuperceni reclamă Ministerului de Interne.

1866

16

11/25 ianuarie. Locuitorii din Islaz-Brăila petiționează Ministerului de Interne.

17

[București], 27 ianuarie/8 februarie. Locuitorii grăniceri din comuna Odaia-Teleorman către Domnitor.

18

București, 16/28 februarie. Ministerul de Război face cunoscut Ministerului de Interne greutățile grănicerilor.

19

Brăila, 28 februarie/12 martie. Prefectura Brăila raportează Ministerului de Interne.

20

Brăila, 10/22 martie. Incheierea Comitetului Permanent al Consiliului județean Brăila.

21

București, 26 mai/7 iunie. Ministerul de Interne răspunde Consiliului județean Brăila.

22

Turnu-Măgurele, 5/17 mai. Raportul prefectului de Teleorman către Ministerul de Interne.

23

Giurgiu, 6/18 mai. Prefectul de Vlașca raportează Ministerului de Interne.

24

Giurgiu, 7/19 mai. Raport al prefectului de Vlașca către Ministerul de Interne.

25

[Ciuperceni, 9/21 mai]. Comunicarea lui Mitran Lungu, primarul din Ciuperceni, către subprefectul de la Calafat.

26

Calafat, 9/21 mai. Dirigintele oficiului telegrafic din Calafat raportează Ministerului de Interne.

27

[București, 9/21 mai]. Ministerul de Externe informează pe I. Bălăceanu, agent la Paris.

28

București, 9/21 mai. Ministerul de Interne cere informații prefectului de Dolj.

29

[București], 9/21 mai. Proclamația guvernului către grănicerii răsculați de la Calafat.

30

București, 10/22 mai. Ministrul de Interne Dimitrie Ghica cere confidențial prefectului de Dolj să ia măsuri.

31

Calafat, 10/22 mai. Gheorghe Mașheru comunică Ministerului de Interne că a primit misiunea încredințată.

32

Brăila, 10/22 mai. Raport al prefectului de Brăila către Ministerul de Interne.

33

București, 11/23 mai. Ministrul de interne mulțumește lui Gh. Magheru.

34

Calafat, 11/23 mai. Prefectul de Dolj cere Ministerului de Interne să trimită trupe.

35

Calafat, 12/24 mai. Subprefectul Constantinescu și șeful stației telegrafice Stoicescu raportează ministrului de interne.

36

[București, 12/24 mai]. Rezoluție pusă de Ministrul Lascăr Catargiu pe telegrama lui Stoicescu.

37

București, 12/24 mai. Ordin al Ministerului de Interne către prefectul de Dolj.

38

București, 12/24 mai. Ordin al Ministerului de Interne către prefectul de Mehedinți.

39

București, 12/24 mai. Comunicarea a Ministerului de Interne către Gh. Magheru.

40

București, 12/24 mai. Adresa Ministerului de Interne către Ministerul de Război.

41

București, 12/24 mai. Lascăr Catargiu, cere subprefectului de la Calafat un raport.

42

București, 12/24 mai. Comunicare făcută de Ministerul de Interne prefectului de Teleorman.

43

București, 13/25 mai. Ordin al Ministerului de Interne către prefectul de Dolj.

44

Craiova, 13/25 mai. Raport al prefectului de Dolj către Ministerul de Interne.

45

Calafat, 13/25 mai. Subprefectul Constantinescu raportează Ministerului de Interne.

46

București, 14/26 mai. Comunicare a Ministerului de Război către Ministerul de Interne.

47

Calafat, 14/26 mai. Raport al lui Gh. Magheru și al prefectului Rahtivan către Ministerul de Interne.

48

Craiova, 15/27 mai. Prefectul de Dolj, Rahtivan, raportează Ministerului de Interne.

49

Turnu-Severin, 15/27 mai. Prefectul de Mehedinți, Boicea Radian, raportează Ministerului de Interne.

50

Turnu-Severin, 15/27 mai. Prefectul de Mehedinți, B. Radian, raportează Ministerului de Interne.

51

Turnu-Severin, 15/27 mai. Comunicarea generalului Iancu Ghica, ministru de război, către Lascăr Catargiu.

52

Băilești, 16/28 mai. Stoicescu, șeful serviciului telegrafic din Calafat, raportează directorului general Costiescu.

53

Băilești, 16/28 mai. Prefectul de Dolj, Rahtivan, raportează Ministerului de Interne.

54

Băilești, 16/28 mai. Șeful stației telegrafice din Calafat, Stoicescu, raportează directorului general Costiescu.

55

Craiova, 16/28 mai. Prefectura de Dolj raportează Ministerului de Interne.

56

Tr. Severin, 16/28 mai. Directorul Prefecturii Mehedinți raportează Ministerului de Interne.

57

Băilești, 16/28 mai. Șeful stației telegrafice, Stoicescu, raportează directorului general Costiescu.

58

Craiova, 16/28 mai. Colonelul Lupașcu, comandantul Diviziei III Teritorială, raportează Ministerului de Război.

59

Băilești, 17/29 mai. Prefectul de Dolj, Rahtivan, raportează Ministerului de Interne.

60

Băilești, 17/28 mai. Comunicare a colonelului Lupașcu și a prefectului Rahtivan către Ministerul de Interne.

61

[Calafat], 17/29 mai. Prefectul de Dolj, raportează Ministerului de Interne.

62

București, 17/29 mai. Ordin al lui Lascăr Catargiu către colonelul Lupașcu și prefectul Rahtivan.

63

Turnu-Severin, 17/29 mai. Directorul prefecturii de Mehedinți, Capeleanu, raportează ministrului de interne.

64

Calafat, 17/29 mai. Răportul sublocotenentului Antonescu către colonelul Lupașcu.

65

Calafat, 17/29 mai. Prefectul județului Dolj raportează ministrului de interne.

66

Băilești, 17/29 mai. Prefectul de Mehedinți, B. Radian, raportează Ministerului de Interne.

67

Buzău, 17/29 mai. Prefectul de Buzău raportează ministrului de interne.

68

Buzău, 17/29 mai. Prefectul de Buzău raportează ministrului de interne.

69

Brăila, 17/29 mai. Colonelul Steriade, prefectul județului Brăila, raportează ministrului de interne.

70

Brăila, 17/29 mai. Colonelul Steriade raportează ministrului de interne.

71

Calafat, 18/30 mai. Colonelul Lupașcu, prefectii Rahtivan și Radian raportează Ministerului de Interne.

72

București, 18/30 mai. Ministrul Lascăr Catargiu dă prefectilor de Dolj și Mehedinți, la Calafat, instrucțiuni.

73

Calafat, 18/30 mai. Prefectul Rahtivan raportează ministrului Lascăr Catargiu.

74

Calafat, 18/30 mai. Șeful stației telegrafice, Stoicescu, raportează Ministerului de Interne.

75

Calafat, 18/30 mai. Șeful stației telegrafice, Stoicescu, raportează directorului general Costiescu.

76

Vidin, 18/30 mai. Gheorghe Magheru scrie Alexandrinei Haralambie, fiica sa, la Craiova.

77

Caracal, 18/30 mai. Meitani, prefectul de Romanați, raportează Ministerului de Interne.

78

Brăila, 18/30 mai. Colonelul Steriade, prefect de Brăila, raportează Ministerului de Interne.

79

Brăila, 18/30 mai. Colonelul Steriade, prefect de Brăila, raportează Ministerului de Interne.

80

Brăila, 18/30 mai. Colonelul Steriade, prefect de Brăila, raportează Ministerului de Interne.

81

Brăila, 18/30 mai. Șeful stației telegrafice din Brăila, Knesch, raportează ministrului de interne.

82

Brăila, 18/30 mai. Colonelul Steriade raportează ministrului de interne.

83

Brăila, 18/30 mai. Șeful stației telegrafice din Brăila, Knesch, raportează directorului general M. Costiescu.

84

București, 19/31 mai. Comunicare la telegraf între prefectul de Dolj, Rahtivan și comandantul de reprimare a răscoalei, colonel Lupașcu, cu ministrul de interne.

85

Bechet, 19/31 mai. Prefectul de Romanați, Meitani, raportează Ministerului de Interne.

86

Calafat, 19/31 mai. Prefectul Rahtivan raportează Ministerului de Interne.

87

Calafat, 19/31 mai. Comunicarea lui Gheorghe Magheru către ministrul de interne.

88

București, 19/31 mai. Lascăr Catargiu, ministru de interne, informează pe Magheru la Calafat.

89

Craiova, 19/31 mai. Ordin al procurorului general al Curții de apel din Craiova către primul procuror al Parchetului de Dolj.

90

Brăila, 19/31 mai. Locotenent Colonel Popovici și colonelul Steriade raportează ministrului de interne.

91

Brăila, 19/31 mai. Textul telegramei unora dintre țăranii revoltați, trimisă guvernului.

92

Brăila, 19/31 mai. Coloneii Popovici și Steriade raportează Ministerului de Interne.

93

Brăila, 19/31 mai. Colonelul Steriade, prefect de Brăila, raportează Ministerului de Interne.

94

Galați, 19/31 mai. Prefectura județului Covurlui raportează ministrului de interne.

95

Brăila, [19/31 mai]. Raport al colonelului Steriade către Ministerele de Interne și Război.

96

Brăila, 19/31 mai. Stația telegrafică Brăila raportează Ministerului de Interne.

97

București, 19/31 mai. Ordin al primului ministru, Lascăr Catargiu, către polițaiul din Brăila.

98

Brăila, 19/31 mai. Șeful stației telegrafice din Brăila, Knesch, raportează directorului general Costiescu.

99

Brăila, 19/31 mai. Șeful stației telegrafice din Brăila raportează Ministerului de Interne.

100

București, 19/31 mai. Textul unei cuvântări de ținut răsculaților din Brăila, redactat de mâna lui Lascăr Catargiu.

101

București, 19/31 mai. Miniștrii Lascăr Catargiu și Iancu Ghica dau instrucțiuni colonelilor Steriade și Popovici.

102

Brăila, 19/31 mai. Coloneii Steriade și Popovici raportează Ministerelor de Interne și Război.

103

Buzău, 19/31 mai. Prefectul de Buzău, Deșliu, raportează ministrului de interne.

104

Pera, 20 mai/1 iunie. A. G. Golescu, agent diplomatic la Constantinopol, raportează ministrului de externe, Mavrogheni.

105

București, 20 mai/1 iunie. Ministerul de Externe către agentul diplomatic român la Constantinopol.

106

București, 20 mai/1 iunie. Ministerul de Externe telegrafiază agentului diplomatic român la Paris, I. Bălăceanu.

107

Calafat, 20 mai/1 iunie. Șeful stației telegrafice din Calafat, Stoicescu, către Ministerul de Interne.

108

Calafat, 20 mai/1 iunie. Comisia pentru desarmarea grănicerilor revoltați către judecătorul de instrucție și primul procuror al tribunalului Dolj.

109

Calafat, 20 mai/1 iunie. Gh. Magheru către primul ministru Lascăr Catargiu.

110

București, 20 mai/1 iunie. Ministerul de Interne cere lămuriri prefectului de Romanați.

111

Brăila, 20 mai/1 iunie. Lt. Colonel Popovici raportează Ministerului de Război.

138

București, [25 mai/6 iunie]. Relatarea corespondentului *Gazetei Transilvaniei* despre revolta grănicerilor.

139

[Calafat] 26 mai/7 iunie. Act de anchetă, făcut de comisia pentru dezarmarea grănicerilor.

140

Calafat, 26 mai/7 iunie. Declarația colonelului Lupașcu.

141

Calafat, 26 mai/7 iunie. Declarația prefectului de Mehedinți, B. Radian.

142

Calafat, 26 mai/7 iunie. Declarația colonelului Rahtivan, prefect de Dolj.

143

[Calafat], 26 mai/7 iunie. Comisia de dezarmare a grănicerilor către Comisia mixtă.

144

București, 26 mai/7 iunie. Circulara Ministerului de Externe către agenții Angliei, Franței, Italiei, Austriei, Rusiei și Prusiei la București.

145

București, 26 mai/7 iunie. Ministrul de interne către ministrul de război.

146

Brăila, 26 mai/7 iunie. Colonelul Steriade, prefect de Brăila, raportează Ministerului de Interne.

147

Craiova, 27 mai/8 iunie. Divizia a III-a teritorială către Lt. Col. Condeescu, auditor general al armatei.

148

Calafat, 27 mai/8 iunie. Declarația primarului din Calafat.

149

Brăila, 27 mai/8 iunie. Doctorul Galuci, medic șef al orașului Brăila, raportează Ministerului de Interne.

150

Brăila, 27 mai/8 iunie. Prefectura județului Brăila raportează Ministerului de Interne.

151

Galați, 27 mai/8 iunie. Prefectul de Căvurlui, T. Alcazi, raportează Ministerului de Interne.

152

Bechet, 28 mai/9 iunie. Colonelul Lupașcu raportează ministrului de război.

153

Bechet, 28 mai/9 iunie. Prefectul de Dolj, Rahtivan, raportează Ministerului de Interne.

154

Brăila, 28 mai/9 iunie. G. Rășcanu raportează ministrului de interne.

155

Brăila, 28 mai/9 iunie. Doctorul Galuci, medic primar al orașului Brăila raportează Ministerului de Interne.

156

București, 28 mai/9 iunie. O scrisoare a lui Dimitrie Sturza către un prieten.

157

București, 28 mai/9 iunie. Ministerul de Interne cere directorului prefecturii Brăila informații.

158

Brăila, 28 mai/9 iunie. Colonelul Duca și G. Rășcanu raportează Ministerului de Interne.

159

Calafat, 29 mai/10 iunie. Proces-verbal al Comisiunii mixte pentru instruirea grănicerilor.

160

Calafat, 29 mai/10 iunie. Comisia mixtă către Dumitru Pascu din Izimcea.

161

Brăila, 29 mai/10 iunie. Colonelul Duca raportează ministrului de interne.

162

București, 29 mai/10 iunie. Ministerul de Interne comunică prefectului de Brăila.

163

Bechet, 30 mai/11 iunie. Prefectul Rahtivan și colonelul Logadi raportează Ministerului de Interne.

164

Giurgiu, 30 mai/11 iunie. Prefectul de Vlașca, C. Manu, raportează Ministerului de Interne.

165

Giurgiu, 31 mai/12 iunie. Prefectul de Vlașca raportează Ministerului de Interne.

166

Giurgiu, 31 mai/12 iunie. Prefectul de Vlașca, C. Manu, raportează Ministerului de Interne.

167

București, 31 mai/12 iunie. Circulara Ministerului de Interne către Prefecții de pe linia Dunării.

168

Caracal, 31 mai/12 iunie. Prefectul de Romanați raportează Ministerului de Interne.

169

Caracal, 31 mai/12 iunie. Interogatoriul locotenentului Alexandru Telman.

170

Calafat, 31 mai/12 iunie. Interogatoriul lui Păun Nițoiu.

171

Calafat [mai]. Declarația la interogatoriu a sergentului Colea Văitiș.

172

Calafat, [mai]. Declarația lui Oanță Berceanu.

173

[Calafat, mai]. Declarația făcută de Mirea Marin Mângă din Poiana.

174

[Calafat, mai]. Declarația lui Ion Dinu Stănuș, locuitor din Poiana.

175

[Calafat, mai]. Declarația lui Stan Negrea din Poiana.

176

[Calafat, mai]. Declarația lui Deșcu Petru Novac din Poiana.

177

[Calafat, mai]. Declarația lui Ion Neagoe Velea.

178

[Piatra-Neam], mai]. Căpitanu Arabu raportează Ministerului de Război.

179

Brăila [mai]. Procurorul Costescu și judecătorul de instrucție Triandafil din Brăila către Ministerul de Interne.

180

Brăila, 1/13 iunie. Colonel Duca și G. Rășcanu comunică ministrului de interne.

181

Craiova, 3/15 iunie. Gh. Magheru telegrafiază membrilor guvernului.

182

Calafat, 4/16 iunie. Proces-verbal al Comisiei mixte pentru instruirea celor vinovați.

183

Călărași, 5/17 iunie. Prefectul de Ialomița raportează Ministerului de Interne.

184

București, 5/17 iunie. Ministerul de Externe comunică lui Bălăceanu la Paris.

185

Pera, 6/18 iunie. A. G. Golescu, agent diplomatic la Poartă, către Ministerul de Externe.

186

București, 7/19 iunie. Ministerul de Externe dă lui Golescu, la Constantinopol, explicații.

187

Craiova, 7/19 iunie. Primul procuror către judecătorul de instrucție de la Tribunalul Dolj.

188

Brăila, 10/22 iunie. Prefectura de Brăila raportează ministrului de interne.

189

București, 17/29 iunie. Ministerul de Interne către prefectul de Bacău.

190

București, 17/29 iunie. Ministerul de Război către Ministerul de Interne.

191

București, 21 iunie/3 iulie. „Grănicerii și cauzele revoltării lor în mai multe împrejurări”.

192

Buzău, 3/15 iulie. Telegrama prefectului de Buzău către Ministerul de Interne.

193

București, 8/20 iulie. Ministerul de Război către președintele comisiei ostășești a județului Dolj.

194

București, 18/30 iulie. Ministrul de externe Mavrogheni scrie lui A. G. Golescu la Constantinopol și Bălăceanu la Paris.

195

București, 22 iulie/3 august. Ministerul de Război trimite Ministerului de Interne petiția lui Ghiță Pelmuș.

196

Caracal, 4/16 august. Ion Dragni, circiumar din Dăbuleni către Ministerul de Interne.

197

Dăbuleni, 12/24 august. Anchetarea grănicerilor și țăranilor revoltați de la Bechet și Dăbuleni.

198

București, 3/15 noiembrie. Raportul ministrului de război, colonel Haralambie, către domnitor.

199

București, 12/24 noiembrie. Ministrul de război raportează domnitorului.

200

București, 29 noiembrie/11 decembrie. Ministrul de război către domnitor.

201

Craiova, 20 decembrie 1866/1 ianuarie 1867. Procurorul general al Curții de Apel Craiova comunică prefectului de Dolj.

202

Craiova, 23 decembrie 1866/4 ianuarie 1867. Prefectul de Dolj către primul președinte al Tribunalului.

203

București, 23 decembrie 1866/4 ianuarie 1867. Ministerul de război telegrafiază prefectului de Dolj.

204

Craiova, 28 decembrie 1866/9 ianuarie 1867. Primul președinte al Tribunalului Dolj către președintele Secției I.

205

Craiova, 30 decembrie 1866/11 ianuarie 1867. Tribunalul Dolj, către comandantul Diviziei a III-a teritorială.

1867

206

Brăila, 10/22 ianuarie. Locuitorii din Islaz-Brăila telegrafiază Ministerului de Interne.

207

Brăila, 12/24 ianuarie. Locuitorii din Islaz-Brăila reclamă Ministerului de Interne.

208

Craiova, 13/25 ianuarie. Proces-verbal referitor la judecarea procesului grănicerilor răsculați, de la Calafat.

209

Craiova, 13/25 ianuarie. Sentința dată în procesul grănicerilor de la Calafat.

210

București, 12/24 aprilie. Raportul ministrului de război către domnitor.

211

București, 12/24 aprilie. Raportul ministrului de război către domnitor.

TABLA DE MATERII

	Pag .
Considerații generale	5
Situția țărănimii la 1866	8
Detronarea lui Cuza și urmările ei	9
Atitudinea puterilor garante	12
Informații despre mișcările turcilor	14
Mobilizarea armatei și formarea unui corp de voluntari	17
Instituția grănicerilor	20
Cauzele răscoalei	22
Desfășurarea răscoalei	37
Răscoala grănicerilor din regiunea Calafat	37
Acțiunea de la Poiana	51
Magheru la Vidin	63
Dezarmarea grănicerilor din regiunea Calafat	66
Revolta grănicerilor de la Bechet și Dăbuleni	67
Nesupunerea grănicerilor de la Giurgiu	71
Revolta grănicerilor de la Brăila	72
Urmărirea rășculașilor în comune	79
Rezistența grănicerilor de la Viziru	81
Judecarea rășculașilor	85
Concluzie	91
Rezumat rus	95
Rezumat francez	98
Documente	101
Indicele cronologic al documentelor	271
Indice de nume și locuri	289

